Regjeringens kommuneopplegg og forslag til frie inntekter for 2027

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027 ble lagt fram 7. oktober 2026. Forslaget gir kommunesektoren en realvekst i frie inntekter på 3,2 mrd. kr, fordelt med 2,6 mrd. kr til kommunene og 0,6 mrd. kr til fylkeskommunene. Veksten beregnes fra inntektsnivået etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2026. I kommuneproposisjonen ble det varslet en realvekst for sektoren på 3,5–4,0 mrd. kr.

Kommunenes demografikostnader som må dekkes av frie inntekter, er beregnet til 2,2 mrd. kr, ned fra 2,4 mrd. kr i kommuneproposisjonen. Realveksten gir dermed et anslått handlingsrom etter demografikostnader på om lag 0,4 mrd. kr. Innenfor dette er 80 mill. kr begrunnet med opptrappingsplanen for psykisk helse.

Den kommunale deflatoren for 2027 er anslått til 3,8 prosent, inklusive merkostnader til pensjon. Deflatoranslaget for 2026 er oppdatert til 4,0 prosent.

Kommunenes skatteanslag for 2026 er nedjustert med om lag 2,5 mrd. kr siden RNB. Det lavere sammenligningsgrunnlaget øker beregnet vekst til 2027. Mot oppdatert, oppgavekorrigert 2026-anslag øker de frie inntektene med 4,9 prosent nominelt og om lag 1,1 prosent reelt. Skatt på inntekt og formue øker med 5,1 prosent og rammetilskuddet med 4,7 prosent. Denne sammenligningen bygger på et annet inntektsnivå for 2026 enn realveksten beregnet fra nivået etter RNB.

Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere foreslås økt fra 11,35 prosent i 2026 til 13,40 prosent i 2027. Økningen må ses i sammenheng med at avviklingen av skattetrekkskontoordningen gir midlertidig høy skatteinngang i 2026. Skatteinntektene, inklusive eiendomsskatt, er forutsatt å utgjøre om lag 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter.

Grønt hefte anslår Grimstad kommunes frie inntekter til 2 056,534 mill. kr i 2027. KDD oppgir en oppgavekorrigert nominell vekst fra oppdatert 2026-anslag på 102,411 mill. kr, eller 5,2 prosent. Beregnet fra uavrundede veksttall og med en deflator på 3,8 prosent tilsvarer dette en realvekst på om lag 1,4 prosent, mot 1,1 prosent for kommunene samlet.

Kommunedirektørens budsjettforslag 2027–2030

I kommunedirektørens budsjettforslag for 2027 er frie inntekter (ordinær skatt og rammetilskudd, inklusive inntektsutjevning) satt til **2 061,688 mill. kr**, som er 5,154 mill. kr høyere enn KDDs anslag. For 2026 legges det til grunn 1 955,853 mill. kr. Med TFs oppgavekorreksjon på −0,752 mill. kr i 2026-priser blir sammenligningsgrunnlaget 1 955,101

mill. kr. Oppgavekorrigert nominell vekst er dermed **106,587 mill. kr, eller 5,5 prosent**. Med deflator på 3,8 prosent tilsvarer dette en realvekst på 1,6 prosent.[1]

For 2028–2030 legges det til grunn en årlig nasjonal realvekst i kommunenes frie inntekter på 3,0 mrd. kr, fordelt med 1,8 mrd. kr på skatt og 1,2 mrd. kr på rammetilskudd.[2]

Grimstad	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Rammetilskudd fast del	873 773	920 012	921 303	926 180	928 569
Skatt	933 015	984 329	994 340	1 004 056	1 013 542
Inntektsutjevning	149 065	157 347	158 924	160 452	161 943
Sum frie inntekter	**1 955 853**	**2 061 688**	**2 074 567**	**2 090 688**	**2 104 054**
Endring i prosent		*5,4*	*0,6*	*0,8*	*0,6*

Beløp i 1 000 kroner. 2026 er i løpende priser; 2027–2030 er i faste 2027-priser. Veksten fra 2026 til 2027 er nominell og ikke oppgavekorrigert. Senere endringer viser realvekst. Beløpene i tabellene er avrundet. Det kan derfor forekomme mindre avvik ved summering.

[1] Anslaget for 2026 inkluderer kompensasjon for økt basistilskudd til fastleger.

[2] Prognosen bygger på SSBs MMMM-alternativ for kommunen og landet. Folketallet per 1. juli beregnes som gjennomsnittet av tallene per 1. januar samme og påfølgende år. Folketall og aldersfordeling per 1. juli brukes i beregningen av innbyggertilskudd og utgiftsutjevning året etter. Inntektsutjevningen beregnes med folketallet per 1. januar i inntektsåret.

Oppgaveendringer i kommuneopplegget

Tabellen viser alle oppgavekorreksjonene for landet og Grimstad, fordelt på aktuelle områder. Beløpene belyser rammeendringer, men uttrykker ikke nødvendigvis kommunens faktiske kostnadsendringer.

Oppgavekorreksjoner. Beløp i 1 000 2027-kr.

Område / oppgaveendring	Landet	Grimstad
a) Barnehage	**126 003**	**581**
Nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling i 2027	106 800	493
Maksimal foreldrebetaling – helårseffekt fra 2026	19 203	89
b) Grunnskole	**−304 302**	**−1 491**
Avvikling av plikt til leksehjelp fra høsten 2027	−350 000	−1 715
Tryggere digital læring	−3 000	−15
Innlemming: skoleturer mot antisemittisme	15 670	77
Innlemming: SFO-samarbeid med kulturskole mv.	20 000	98
Innlemming: svømmeopplæring for nyankomne elever	10 000	49
Personopplysninger ved skolebytte – helårseffekt	3 028	15
c) Kommunehelse	**182 362**	**808**
Økt basistilskudd til fastleger – helårseffekt i 2027	154 662	685
Innlemming: sekretariat i helsefellesskap	11 400	50
Innlemming: avansert klinisk allmennsykepleie	16 300	72
d) Sosiale tjenester	**55 166**	**244**
Sosialhjelp ved utfasing av stønader til enslig mor eller far	55 166	244
e) Barnevern	**−58 600**	**−260**
Bedre vern for barn i institusjon	11 400	51
Avvikling av refusjon for forsterkningstiltak i institusjon	−70 000	−310
f) Samlet utgiftsbehov	**−112 314**	**−507**
Flere elever i statlige og private skoler	−112 314	−507

Område / oppgaveendring	Landet	Grimstad
g) Øvrige tjenesteområder – innbyggertilskudd	**−34 104**	**−155**
Ordninger for frivillige kommunesammenslåinger	−70 000	−319
Overgang til Altinn 3 for KOSTRA	−10 000	−46
Fagskoleutdanning ved Brann- og redningsskolen	−5 939	−27
Digitalisering av plan- og byggesaksprosesser	−3 750	−17
Innlemming: tiltak mot radikalisering og ekstremisme	12 508	57
Innlemming: tryggere skoleveier og nærmiljø	43 077	196
h) Særskilt fordeling – tabell C	**−25 000**	**0**
Forsøk med aktivitetspenger for unge i Trondheim	−25 000	0
Sum oppgavekorreksjoner – TF	**−170 789**	**−780**

Noen av oppgavekorrigeringene – f.eks for avvikling av plikt til leksehjelp 1.-4. trinn fra høsten 2027, økt basistilskudd til fastleger, sosialhjelp ved utfasing av stønader til enslig mor eller far, kan brukes rett inn mot endring av budsjettrammeforutsetningene for bestemte budsjettområder.

TFs samlede oppgavekorreksjon for Grimstad er −0,780 mill. kr i 2027-priser. Omregnet med deflator på 3,8 prosent er korreksjonen −0,752 mill. kr i 2026-priser. Dette beløpet brukes i kommunedirektørens vekstberegning. Omtalen av Grønt hefte og KDDs inntektstabell bruker KDDs korreksjon. Veksten beregnes fra uavrundede beløp.

Fastlegeposten viser helårseffekten i 2027. Kompensasjonen for 2026 tilsvarende en halvårseffekt, inngår i inntektsanslaget for 2026. Sakene under øvrige tjenesteområder inngår i innbyggertilskuddet uten å påvirke utgiftsutjevningen.

Kilde: Grønt hefte 2027

Vedlegg

Demografikostnader 2027–2030

Demografiberegningen bygger på SSBs MMMM-alternativ og TBU-metoden, med befolkningstall per 1. januar. Tallene viser beregnet kostnadsendring ved uendret standard, dekningsgrad og produktivitet.

Demografitabellen viser brutto kostnadsendringer. Den delen som finansieres av frie inntekter, er ikke beregnet særskilt for Grimstad. Tabellen kan derfor ikke brukes direkte til å beregne handlingsrommet etter demografi.

Beregnede brutto demografikostnader. Beløp i 1 000 2026-kr.

Grimstad	2027	2028	2029	2030	2027–2030
Barnehage	−1 673	6 413	−2 509	6 134	8 365
Grunnskole	98	−6 209	−8 737	−4 424	−19 271
Pleie og omsorg	18 717	16 998	19 729	13 726	69 170
Kommunehelse	1 872	1 873	1 501	1 096	6 343
Barnevern	910	611	82	36	1 639
Sosiale tjenester	1 930	1 797	2 178	2 113	8 019
Sum kommune	**21 854**	**21 484**	**12 244**	**18 682**	**74 263**

Årskolonnene viser endring i beregnet utgiftsbehov fra året før. Positive beløp betyr økt behov, negative redusert behov.

Samlet brutto utgiftsbehov øker med 74,3 mill. kr i perioden. Utgiftsbehovet i grunnskolen reduseres med 19,3 mill. kr, mens pleie og omsorg øker med 69,2 mill. kr. I 2027 øker samlet beregnet utgiftsbehov med 21,9 mill. kr.

Redusert beregnet utgiftsbehov gir ikke automatisk tilsvarende innsparing; dette avhenger av kapasitet, bemanning og organisering.

Folketallet øker fra 25 569 i 2026 til 26 448 i 2030. Antall innbyggere på 80 år og over øker fra 1 239 til 1 535, eller 23,9 prosent. Tallene gjelder 1. januar. Utgiftsutjevningen bygger på befolkningstall per 1. juli året før budsjettåret.

Kilde: TBU 2026.

Dokumentasjon av frie inntekter 2026 og 2027

Grønt hefte 2027 og oppdaterte bakgrunnstall til tabell 3-k. **Beløp i 1 000 kr i løpende priser.**

Grimstad	**2026**	**2027**
Innbyggertilskudd	870 180	935 063
Utgiftsutjevnende tilskudd eller trekk	−23 214	−15 124
Korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler	−14 750	−20 233
Inntektsgarantitilskudd netto	−1 076	−1 381
Tilskudd til saker med særskilt fordeling	20 867	20 157
Distriktstilskudd Sør-Norge	0	0
Distriktstilskudd Nord-Norge	0	0
Veksttilskudd	3 130	0
Storbytilskudd	0	0
Skjønnstilskudd*	0	1 530
Sum rammetilskudd fast del ved framleggelsen av statsbudsjettet	**855 138**	**920 012**
Anslag inntektsutjevning fra KDD i opprinnelig statsbudsjett	124 840	127 847
Skatteinntektsanslag fra KDD i opprinnelig statsbudsjett	959 010	1 008 675
Endring rammetilskudd etter budsjettsaldering	17 523	0
Endring rammetilskudd i RNB	456	0
Endring i anslag skatt og inntektsutjevning fra opprinnelig anslag	−2 904	0
Sum frie inntekter etter KDDs oppdaterte grunnlag	**1 954 063**	**2 056 534**
Oppgavekorrigering etter KDD**	60	0
Sum frie inntekter korrigert til oppgavenivået i 2027	**1 954 123**	**2 056 534**
Oppgavekorrigert nominell vekst		102 411
Oppgavekorrigert nominell vekst i prosent		**5,2 %**

* Eventuelle ytterligere tildelte skjønnsmidler fra statsforvalteren gjennom året inngår ikke i denne summen.

** KDDs korreksjon brukes for å korrigere 2026 til oppgavenivået i 2027. TFs beregning av oppgavekorreksjonene er vist i hovedteksten.

Oppdatert skatt og inntektsutjevning for 2026 er henholdsvis 959,134 og 121,812 mill. kr. Endringen fra opprinnelige anslag vises samlet. Sum frie inntekter følger KDDs kontrollbeløp.

Dokumentasjon av utgiftsutjevningen 2027

Kriterier og endring fra 2026 til 2027. **Beløp i 1 000 kr i løpende priser.**

Kriterium	Vekt 2027	Indeks 2027	Tillegg/trekk 2027	Endring i indeks 2026–27	Endring i tillegg/trekk
0 år	0,0024	1,0071	35	0,9 %	45
1-5 år	0,1479	1,0397	11 965	−1,5 %	−4 231
6-12 år	0,1595	1,0882	28 667	0,9 %	2 815
13-15 år	0,0715	1,1054	15 357	−0,4 %	−806
16-22 år	0,0229	1,1626	7 588	1,1 %	765
23-24 år	0,0060	1,1528	1 868	1,4 %	215
25-66 år	0,1268	0,9622	−9 767	−0,4 %	−1 273
67-79 år	0,0661	0,9387	−8 257	−0,2 %	−411
80-89 år	0,0634	0,9669	−4 276	1,0 %	1 142
90 år og over	0,0395	0,9680	−2 576	13,4 %	8 933
Basistillegg	0,0214	0,6154	−16 772	−0,5 %	−387
Sone	0,0101	0,7255	−5 650	−0,2 %	−58
Nabo	0,0101	0,8806	−2 457	−0,6 %	−118
Landbrukskriterium	0,0018	0,6313	−1 352	−2,2 %	−73
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	0,0078	1,2614	4 155	7,9 %	1 434
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0156	1,1990	6 326	1,6 %	680
Dødelighet	0,0442	0,9813	−1 684	−0,5 %	−480
Lavinntekt	0,0158	0,8088	−6 156	4,5 %	954
Personer med lav utdanning	0,0147	0,9075	−2 771	−0,4 %	−161
Uføre 18-49 år	0,0093	1,3206	6 076	−3,1 %	−616
Opphopningsindeks	0,0064	0,7374	−3 425	−2,3 %	−275
Aleneboende 30 - 66 år	0,0216	0,8359	−7 223	0,6 %	93
Utviklingshemmede 16 år og over	0,0212	0,9722	−1 201	−3,8 %	−1 627
Aleneboende 67 år og over	0,0522	0,8380	−17 232	0,3 %	−148
Lønnstakere 25-54 år i heltidsstilling	0,0262	0,8760	−6 620	−0,7 %	−499
Pasienter med diagnose innen rus og psykiatri	0,0156	1,0093	296	7,4 %	2 177
Avstemming mot KDD			*−36*		*0*
Kostnadsindeks	**1,0000**	**0,9926**	**−15 124**	**0,4 %**	**8 090**
Netto skolekorreksjon			−20 233		−5 483
Sum inkl. skolekorreksjon			**−35 357**		**2 607**

Indeksene viser kommunens kriterieverdier relativt til landet. Tilskudd og trekk påvirkes også av vekter og nasjonal utgiftsramme. Avstemmingen viser forskjellen mellom beregningen med avrundede indekser og KDDs kontrollbeløp.

Utgiftsutjevningen fordelt på sektorområder

Dokumentasjon for 2027 og endring fra 2026. **Beløp i 1 000 kr i løpende priser.**

Område	Vekt 2027	Indeks 2027	Tillegg/trekk 2027	Endring i indeks 2026–27	Endring i tillegg/trekk
Barnehage	0,1612	1,0131	4 313	−1,4 %	−4 353
Administrasjon og landbruk	0,0777	0,9457	−8 593	−0,1 %	−271
Grunnskole	0,2239	1,0765	34 913	0,7 %	3 025
Pleie og omsorg	0,3563	0,9507	−35 781	1,2 %	6 851
Kommunehelse	0,0646	0,9732	−3 533	0,1 %	−6
Barnevern	0,0424	0,9734	−2 300	0,3 %	173
Sosiale tjenester	0,0740	0,9722	−4 194	1,9 %	2 645
Avstemming mot KDD			*50*		*26*
Kostnadsindeks	**1,0000**	**0,9926**	**−15 124**	**0,4 %**	**8 090**
Netto skolekorreksjon			−20 233		−5 483
Sum inkl. skolekorreksjon			**−35 357**		**2 607**

Grimstad kommunes utgiftsbehovsindeks er 0,9926, tilsvarende 0,7 prosent under landsgjennomsnittet. Utgiftsutjevningen øker med 8,090 mill. kr fra 2026. Med skolekorreksjonen er økningen 2,607 mill. kr.

Sektorbeløpene er beregnede bidrag til utgiftsutjevningen, ikke budsjettrammer. Endringene påvirkes av relative kriterieverdier, sektorvekter og nasjonal utgiftsramme. Avstemmingsposten viser beregningsavviket mot KDDs kontrollbeløp. Beløpsendringene er nominelle.

Kilde: Grønt hefte 2027